

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

[De Ipsa Lege Æterna Per Modvm Præfationis.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

exigeretur. Ratio est: quia elemosyna beneficium, si fiat principaliter propter Deum: aut quia est actus virtutis, etiam si minus principaliter fiat ob laudem propriam in aliquem debitum finem relatum. Accedit, tales circumstantias posse concurrere, ut qui publice elemosynam facit, ad vitandam infamiam auaritiæ, vel fordiditatis, debeat plus dare quam daturus fuisset secretò.

33. Duo autem super hac re consequenter admonet idem author: alterum, non facile, sed tantum magna aliqua de causa usurpandum esse propositum modum largiendi elemosynam: quia cum bona pars hominum sit pauper, & infueta humilitatis actibus, plusquam satis humanæ gloriæ cupida, exponitur periculo dandi principaliter ob inanem gloriam, vel ob pudorem ex quadam necessitate & tristitia: quam tanquã elemosynæ defectum reprehendit. Apostolus in cap. 9. postulat ad Corinth. Alterum est, hominibus parum assuetis in actibus humilitatis, ne illis contingat talem elemosynam facere principaliter, aut æquè principaliter, ob humanam gloriam, ac ob alium indebitum finem, consultum esse ut ad literam sequantur illam Domini admonitionem Matth. 6. Te faciente elemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua, ut sit elemosyna tua in abscondito.]

34. Postremum est: casus in quibus appetitus bonorum vitium est peccatum mortale, hos esse ex eod. Navarro *ibid. num. 59.* Primus, cum honoraria bona appetuntur de eo quod est peccatum mortale: ut accidit glorianti in malitia sua: quam gloriationem David æquiperat ipsi malitiæ, cum in Psalm. 51. ait: Quid gloriaris in malitia, qui pergens es in iniquitate? Secundus, cum appetuntur constituendo in eis finem vitium, aut interueniente mortali contemptu Dei, ut in Principe Tyri, cuius cor elevatum est. Ezech. 28. & dixit: Deus ego sum. Item in illis qui in an. 12. dicuntur dilexisse magis gloriam hominum, quam gloriam Dei. Tertius, cum aliquid eorum appetitur, præponendo illud obseruationi legis obligantis ad peccatum mortale: quod vitium est in eis qui peierare, de iniuriis acceptis vindictam sumere, simoniam admittere, mortaliter peccantibus applaudere: & huiusmodi alia contra Dei præcepta, malint facere, quam alicuius temporalis commodi aut humani favoris iacturam facere. Quartus, cum appetuntur ea referendo ad aliquod peccatum mortale: ut ad explendam carnis libidinem.

L A V S D E O.

LIBER TERTIVS ET OPERIS TOTIVS DECIMVSTER- TIVS.

DE IIS QUAE AD IUDICANDVM IN
genere de peccatis consideranda sunt ex par-
te legis aeternae.

DE IPSA LEGE AETERNA PER MO-
DVM PRÆFATIONIS.

S V M M A R I V M.

1. Ut idea tanquam creatori, sic lex aeterna tanquam moderatori vniuersi Deo attribuitur.
2. Bonitas nostra naturalis cum illa: moralis verè, cum hac conformitatem requirit.
3. Lex aeterna manifestatur nobis tum per naturalem reuelationem.
4. Tum per reuelationem supernaturalem.
5. Tum etiam per iustam legem Superioris.
6. Lex aeterna quatenus censori posita vana.
7. Lex aeterna non affert quidem necessitatem ad agendum: adfert tamen ad patiendum poenam debitam transgressioni illius.

8. Lex aeterna ex parte Dei immutabilis potest mutari ex parte materiae.

9. Theologorum alia ratio tractandi de legibus, quam Philosophorum, ac iuris civilis interpretum.

D

Vo in Proverbis cap. 8. diuinae Sapientiae attribuntur: alterum, quod ab æterno ordinata, antequam quidquam fieret à principio, Deo cum rerum creationem moliretur, adfuerit, cum eo cuncta componens: alterum, quod attingat à fine, ut que ad finem fortiter, & disponat oia fruiciter: id est, res oēs creatas ad destinatos fines dirigat fortiter simul & fruiciter: id est, modum aliquem necessitatis illis adferendo quod est, accommodatè tam enim conditione ipsarum naturalis: ita vt rebus rationis expertibus tanquã definitis ad vnum, adferat absolutam agendi necessitatem: & praeditis ratione, tanquam liberis solū conditionatam: si videlicet ad finem sibi destinati pertingere velint. Ex quibus duobus quasi officiis, ipsa diuina sapientia, tum idea, tum lex aeterna nominatur. Nam quatenus est ratio & quasi ars diuina rerum producendarum, dicitur idea: quatenus verò est ratio res producendas gubernandi, & in suos fines dirigendi, vocatur lex aeterna ex D. Thom. 1. 2. *quasi. 93. art. 1.* Itaque sicut conditum sumus ab auctore nostro Deo, secundum ideam quam in mente sua ab omni æternitate habuit: ita etiam ab eodem gubernatore, in fine nostrum dirigimur secundum legem ipsius aeternam: quia iam inde ab æterno statutum est, quid nos agere vel omittere oporteat ad consecutionem vltimi nostri finis.

Sicut item bonitas naturalis, perfectioque eius quod sumus, sic provenit ex internis principiis, & accidentibus quibus constamus, vt inde sequi debeat conformitas cum idea hominis, quæ ab omni æternitate in mente Dei fuit; si que aliquid ad eam conformitatem desit, deest & naturalis perfectio ac bonitas; vt in monstris ita & bonitas, & perfectio moralis humanorum actuum, quibus in nostrum finem tendimus, sic oritur ex obiecto & circumstantiis ipsorum, vt inde sequi debeat conformitas cum lege aeterna: si que ea non sequatur, peccatum per contrariam deformitatem constituitur: quod ideo definitur dictum vel factum, vel concupitum contra legem aeternam.

Cum autem legi aeternæ res omnes creatæ subiant, tam expertes quam capaces rationis, & ideo omnibus ea intimari debeat: aliter his, & aliter illis fit talis intimatio. Nam expertibus rationis, fit per quadam impressionem: hoc est, indita naturali propensione ad determinatam exequendum quidquid illis iuxta suam naturam est ad condire suo constitutum. Itaque est præceptum illud, de quo in Psal. 8. Dixit, & facta sunt, mandauit & creata sunt: statuit ea in æternum, præceptum posuit: & non præteribit. Capacibus autem ratione intimatio fit per manifestationem & ostensionem quamdam: ac beatis quidem faciem Deum videntibus, manifestatur in se ipsa: sed nobis qui adhuc peregrinamur à Domino ostenditur tantum in suis affectibus, vt in quadam sua irradiatione ex D. Thom. in seq. art. 2.

Tres verò sunt effectus legis aeternæ, per quos nobis ipsa innotescit. Primus est naturalis reuelatio: consistens in eo quod ab auctore nostro Deo impressum sit mentibus nostris lumen, quo ex naturaliter inclinamur, & idoneæ sunt ad didicendum, ordinandumque multa, quæ dicat & ordinat lex aeterna. Hinc in Psal. 4. David, cum exhortationem ad bene viuendum posuisset, dicens, Sacrificate sacrificium iustitiæ: quæstioni multorum dicentium: Quis ostendit nobis bona? Respondet: Signatum est super nos lumen vultus tui Domine: indicans legem aeternam (quam velut Dei vultum intueri debeamus, vt ad ipsius quasi nutum, vitæ nostræ actiones accommodemus, voluntatem nostram conformando) reuelatam nobis esse impressione eius de quo agimus luminis: ratione cuius opus illius, seu id quod illa præscribit agendum vel omitterendum; dicitur in animis nostris inscriptum, tanquam decretum principis in charta; ex cap. 1. Epistolæ ad Rom. cum Apostolus ait: Gentes quæ legem non habent, naturaliter quæ legis sunt faciunt; eiusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scripturæ in cordibus suis: testimonium illis reddente conscientia ipsorum.

Secur

Secundus legis æternæ effectus, per quem nobis ipsa manifestatur, est supernaturalis reuelatio. Deus enim habita ratione nostræ imbecillitatis (cum multa constituta essent per legem suam æternam, quæ à nobis naturali lumine cognosci nequeunt; itemque multa quæ licet absolute possint cognosci, non tamen facile ab omnibus; immo ne vix quidem, à nonnullis valde rudibus.) pro immensa bonitate sua erga genus humanum, illa reuelauit, vel simpliciter, vel certe cum maiore certitudine cognoscere ab omnibus. Reuelauit autem in veteri quidem testamento, Prophetis, ac imprimis Moysi; in nouo Testamento verò Apostolis, per quos tradita sunt præcepta fidei & Sacramentorum nostræ religionis Christianæ.

Tertius eiusdem generis effectus, sunt iustæ leges Superiorum, quibus Dei auctoritate præsumunt alii. Eas enim ab æterna lege derivari: & illius quasi radios quosdam esse D. Thomas in ead. quæst. 93. art. 3. merito statuit ex duplici capite: altero quod potestas Superiorum necessaria ad leges condendas, sit à Deo; iuxta illud Apostoli ad Rom. 13. Non est potestas nisi à Deo, & quæ sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Quæ verba satis ostendunt de lege humana iusta, à Superiore sufficientem potestatem habente latere: rectè dici, quod ipsa sit legis æternæ, seu diuinæ ordinationis derivatio. Altero quod illud quidquid est, quod à legitimo Superiore iuste decenter, sit consentaneum cum eo quod in Deo constitutum est. Cum enim Deus, ut res alias, sic hominem gubernet ad suumque finem dirigat: & ad gubernationem inferiorum adhibeat Superiores, tanquam instrumentum, oportet sanè ut quantum cuique ad talem gubernationem est opus, communicet ipsis, explicetque latentem in mente sua ordinationem circa agenda. Sicut ipsum facere patet ex cap. 8. Prouerb. verbis illis. Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Vnde efficitur merito legem humanam iustam censerî legis æternæ derivationem quandam, ac radium. Iustam dico quoniam iniusta cum rectæ rationi aduersetur non potest ab æterna lege derivari, nec veram legis rationem habere ex D. Thom. in eodem art. tertio ad 2.

Cæterum quia ad iudicium de peccatis lex æterna non adhibetur secundum se, cum sit cæ ratione nobis ignota (quæ enim Dei sunt, nemo cognouit nisi Spiritus Dei ex cap. 2. prioris ad Corinth.) sed secundum suam manifestationem: in huius tantum consideratione immorabimur, contenti de ipsa lege æterna secundum se pauca attingisse quæ ad hoc institutum sufficient. Ac primò, et si lex æterna vna, simplexque sit, sicut cætera diuina attributa: nostro tamen intelligendi modo eam variè distingui, pro varietate rerum quæ illi subiciuntur: ne mpe ut quædam dicatur esse rerum necessarium, quædam contingentium quædam rationis capacium, quæ dæ rationis expertium. Et ita intelligendus est D. August. in nouo De ciuit. Dei cap. 22. cum plurali numero dicit æternas & incommutabiles Dei leges.

Secundò legem æternam quidem, non ita adferre homini necessitatem, quin pro arbitrio possit agere vel non agere cõtra eius præscriptum (quandoquidem, ut antè notatum est, non imponit necessitatem rebus, nisi secundum modum naturæ ipsarum) nihilominus eam transgredienti, necessitatem adferre subeundi pœnam tali transgressioni debitam; ita ut hanc subire debeat ac pati, velit nolit. In quam sententiam D. Thomas 1. 2. quæst. 93. art. 6. ait: quantum in peccatoribus deficit à lege æterna ex parte actionis, tantum suppleri ex parte passionis: prout scilicet in tantum patiuntur, quod lex æterna dicitur de eis: in quantum deficiunt facere quod legi æternæ conuenit.

Tertio, quæuis lex æterna sit pro se immutabilis ex parte Dei, quia ab æterno præscribitur immutabiliter, quidquid præscribit: ex parte tamen materiæ, id est, rei quam præscribit, mutationem admittit: in eo videlicet, quod res ipsa præscripta, non retinet semper circumstantias, secundum quas præscribitur. Sic obseruationes veteris legis, etiam si per æternam legem constituta, cessant: quia in illis deficit circumstantia temporis, secundum quam præcipiebantur. Similiter quamuis lex æterna præscribat reddendum depositum: tamè si is qui apud te ensem depositum agatur furis, non debes reddere: quia deficit circumstantia secundum quas reddidit

ea præscribitur. Porro cum legis æternæ manifestatio, in qua nobis immorandum esse monuimus, fiat tum per naturalem reuelationem, quæ lex naturalis: tum per supernaturalem, quæ lex diuina postiuæ constituitur: tum etiam per legem humanam iustam. Quæ de causa, libri huius primus tractatus erit de lege vniuersæ. Secundus, de lege naturali. Tertius, de lege diuina postiuæ. Quartus, de lege humana.

Quibus illud obiter præmittendum est, quod cum de legibus tam philosophi, quam iuris ciuilibus periti differentes ex instituto, attingant tantummodo spectantia ad legem humanam, & sub ea ratione, quæ respiciunt moralem quemdam finem: nimirum tranquillitatem bonumque reipublicæ statum Theologi de omnibus legibus tractent, idque sublimiori quadam ratione. Eas enim considerant ut à Deo profectæ, ordinant nos, diriguntque ad veram nostram felicitatem, præscribendo actiones quibus æternam beatitudinem consequamur: neque de humanis illi aliter differant, quam ut à diuina auctoritate conuocata, nos in conscientia obligant.

TRACTATUS I.

De Lege vniuersæ.

In hac vniuersali consideratione, methodo philosophicâ procedemus: explicando primò nomen & existentiam: secundò, naturam & causas: tertio, qualitates & officia legis: sicut tamen ut de vnoquoque eorum ea solum attingamus paucis, quæ videntur adiumentum aliquod adferre posse ad iudicandum de peccatis.

CAPVT I.

De nomine & existentia Legis.

SUMMARIUM.

- 10 Lex dicitur est ligando quo nomine commodius in hac materia virmur, quam nomine iuris, aut præcepti.
- 11 Lex est necessaria necessitate finis.
- 12 Quomodo necessaria sit in ordine ad Deum.
- 13 Quomodo in ordine ad nostros.
- 14 Quomodo in ordine, tum ad alios homines, tum ad alias res.

Plures dantur notiones nominis legis, quæ videri possunt apud Sorum sub initium librorum De iust. & iure: inter quas probatur maxime illa quam habet D. Thomas 1. 2. quæst. 90. art. 1. ut lex dicatur à ligando: quoniam de ea tanquam de vinculo quodam Scriptura loquitur. ut Psal. 2. Dirumpamus vincula eorum: & Ierem. 2. A vinculo confregisti iugum: dirupisti vincula, dixisti non seruiam. Illud autem ipsum, quod dicitur lex, quæ ligat, obligatue hominem ad aliquid agendum, vel non agendum: dicitur quoque ius, quia est regula statuendi iustum, seu æquitatem: dicitur item præceptum, quia verbo vel scripto subdit à Superiore traditur seruandum. Vnde fit ut illa tria nomina apud auctores notentur confundi. Nos verò in hac tractatione ad vitandam ambiguitatem, retinebimus nomen legis: quia nomen iuris, in materia etiam morali, dicitur adhuc tum de speciali obiecto iustitiæ, ex quo hæc initio Institut. Iustitiæ, & ff. De iust. Sciure lege 10. definitur constans & perpetua voluntas, ius suum cuique tribuendi: tum etiam de iurisprudentiâ, quæ docet æqualitatem in rebus statuere: ut cum ff. eod. tit. sub initium ius definitur ars æqui & boni. Nomen verò præcepti extenditur ad illud etiam, quod inferiori datur à superiore, cum uterque est persona priuata: ut pater, & filius; dominus & seruus. Illud autem de quo sub nomine legis tractatur, tantum est quod à persona publicâ toti communitari datur, ut patet ex lege 1. & 2. ff. De leg. Hæcque de legis nomine.

De illius existentia autem, quia notissima est non modò ex libris tam sacris, quam prophanis: sed etiam ex quotidiano vsu: tantum occurrat explicandum, quem ad finem necesse sit legem existere. Etenim si aliqua est illius existendi necessitas, cum nequeat esse absoluta, quandoquidem nihil datur præter Deum, quod existere sit absolute necessarium: aut eadem est, ex hypothesi, seu ad alium quem finem.